

A DIÁKOTTHONI KÖNYVTÁRAKRÓL

Az egyetemi ifjúság jelentős része diákotthonokban lakik. E diákotthonoknak nemcsak az elhelyezést, hanem tanulási és művelődési lehetőségeket is biztosítaniuk kell. A diákság kulturális igényeit, elsősorban könyvszomját kielégíteni nem könnyű feladat, különösen ha tekintetbe vesszük az egyes diákotthonokban lakók számát. A Műszaki Egyetem Központi Diákotthonában 1450 diák kap szállást és a többi diákotthonban is 2—500 fő a létszám. Érthető tehát, hogy a közelmúltban sok szó esett a diákotthonoknak kollégiumokká fejlesztéséről és ezzel párhuzamosan könyvtárakkal való ellátásukról is.

A Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára a műegyetemi diákotthonokban már 1953-ban letéti könyvtárakat szervezett. Az egyetemi könyvtárak fő feladatai — régi értelmezés szerint — a tudományos kutató és oktató munka könyvvel való támogatása. A szocialista típusú, modern egyetemi könyvtár ezen túlmenően részt kér és vállal az egyetemi ifjúság nevelésében, az általános műveltségi színvonal emelésében. Különösen fontos ez a műszaki egyetemi fiatalságnál, ahol a »szakbarbárság« ellen indított harc oly élénk visszhangra talált. Ez a felismerés vezetett bennünket, amidőn a sok részletfolyamattal, könyvtári aprómunkával járó diákotthoni hálózatot létesítettük.

*

A meginduláskor 11 diákotthon részére 1611 kötetet adtunk ki. E művek legnagyobb része a régi műegyetemi kollégiumok, a volt Műszaki Tanárképző Főiskola és a megszűnt Gazdasági és Műszaki Akadémia szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvvállományából származott. Második évben kb. 1200 kötettel gyarapítottuk a könyvek számát. Az 1955/56. tanévben — az első két év tapasztalatait felhasználva — átszerveztük a beszerzést és a nyilvántartást. A könyvvállományt háromszorosára emeltük, központi katalógust és diákotthonként egyedi kartotékletlátart készítve megkezdtük az egyre erősödő igények kielégítésére a szakkönyvek, lexikonok, szótárak, tankönyvek stb. letéti kiadását. Ez a Központi Könyvtár olvasótermének és kölcsönző szolgálatának tehermentesítése céljából is szükséges lépés a diákok nagy tetszésével találkozott, hisz most már otthonukban is megtalálták a legnélkülözhetetlenebb műveket. Jelenleg diákotthoni könyvtárhálózatunk a műszaki egyetemek 10 diákotthoni könyvtárából áll 7337 kötettel, melynek 11°/_o-a szak-

könyv. E számaránnyal nem vagyunk elégedettek. Szeretnénk a jelenlegi 11°/_o-ot 25°/_o-ra felemelni.

A mi viszonyainkkal érdekes összehasonlításra ad módot a varsói diákotthonok könyvtárainak helyzete. (*Kolodziejska, J.: A varsói diákotthonok könyvtárjai = Bibliotekarz. 1955. 8. sz.*) A műegyetemi diákok Narutowitz téri diákotthonában 12 500 kötet az állomány. Ennek háromnegyede szépirodalmi, egynegyede kézikönyv és tudományos munka. A könyvtárnak 2500 beiratkozott olvasója van, naponta 60—100 kötetet kölcsönöz. A másik, a Madalinski utcai diákotthon könyvtára 1954-ben létesült. 2000 kötetel. Beiratkozott olvasók száma 400, napi forgalma 50—60 fő. Számszerűleg kb. ezzel a könyvtárral egyenértékű a mi várbeli Központi Diákotthonunk könyvtára. Könyvvállománya 2754 kötet, beiratkozott olvasók száma 467, a diákotthonban lakók egyharmada. Kölcsönzések napi átlaga 60 kötet. A kisebb létszámú diákotthonok összevetése a mi javunkra kedvezőbb. Így pl. míg a varsói Tanka utcai leánydiákotthonban minden 2 hallgatóra csak 1 kötet, addig a mi diáklányaink Mária utcai és Menei úti otthonaiban minden hallgatóra 3 kötet jut.

1956. I. 1 óta a diákotthonok könyvszerzéseit központilag intézzük a rendelkezésünkre bocsátott keretből. Ezzel tehermentesítettük a diákotthonokat a vásárlással járó adminisztrációtól, egyben a könyvek szakszerű feldolgozását is biztosítottuk. A könyvek szétosztásánál a diákotthonban lakók számát és szakját vesszük alapul. Pl. a Központi Diákotthon, mely 1450 hallgatónak ad szállást, háromszor annyi könyvet kap, mint a Bercsényi utcai vagy a Bartók Béla utcai diákotthon, ahol 4—500 diák lakik.

A központi könyvtár kiküldötte diákkönyvtárokkal foglalkozik az egyik diákotthon könyvtárában

A mennyiség természetesen nem döntő, csupán egyik jellemzője egy könyvtár fejlődésének. A minőség kérdése a diákotthoni könyvknél elsődrendű fontosságú. Csak a legszínvonalasabb hazai és külföldi, klasszikus és mai irodalmat szabad egyetemi hallgatóink kezébe adni. Ismerjük nagymérvű elfoglaltságukat, jogos az igény, hogy csak a legjobbakat keressük. A szakkönyveknél a keresett irodalmat előre megszabják az egyetemi tantervek és programok. Más a helyzet a szépirodalomban. Állományunk egy része az 1953 előtt megjelent művekből, elsősorban szovjet írók műveinek fordításából áll. Diákotthonaink rendszeresen megkapják a világirodalom és a magyar klasszikusok, az orosz és szovjet remekírók sorozatainak megjelenő köteteit. Ezek a művek a marxizmus—leninizmus klasszikus műveivel képezik a diákotthoni könyvtárak állandó könyvállományát. A többi művet időnként bevonjuk és kicseréljük a még nem olvasott könyvekkel. Tervbe vessük hasonló nagyságú diákotthonok szépirodalmi anyagának egymásközi cseréjét is.

Diákjaink legszívesebben Jókai, Móricz, Mikszáth és ma élő íróink, egy-egy újonnan megjelent regényét olvassák. A külföldiek közül Daudet, Dickens, Anatole France, Thomas Mann, Maupassant, Shaw, Stendhal, Lev Tolsztoj műveit keresik. Egy-egy híres regény új kiadása idején a könyv elolvasásának »divat«-ja egyetemistáinkra is áterjed. Így valóságos »Vörös és fekete«-láz lépett fel a télen a Központi Diákotthonban. Közkelettségnek örvendő Hašek Svejk-je. Igen népszerűek úgy tartalmuk, mint zsebben hordozhatóságuknál fogva az Olcsó Könyvtár nivós kötetei. Örvendetes jelenség, hogy műszaki egyetemi ifjúságunk kezdi megismerni és megkedvelni a verset. Ebben a »Magyar költészet gyöngyszemei« sorozatnak jelentős része van. A kis alakú, ízléses kiállítású, jó papíron, tetszetős tipográfiával szedett Ady, Arany, Berzsenyi, Csokonai, József Attila, Petőfi kötetek igen kedveltek. A líra népszerűsítésében aktív szerepét vállalt Központi Könyvtárunk igazgatója, aki maga vezeti a Központi Diákotthon irodalmi körét.

*

Beszámolónk nem volna teljes, ha nem térnénk ki a diákotthoni könyvtárosokra. E könyvtárakat — a Központi Diákotthont kivéve, ahol főfoglalkozású könyvtáros dolgozik — diákok vezetik. A diákok társadalmi munkában önként végzik nehéz műegyetemi tanulmányaik mellett felelősségteljes könyvtárosi funkcióikat. Egyik másik kimagasló munkát végez, mint pl. *Ráner Mária* III. éves építész-

mérnök hallgató, aki jó munkájáért írásbeli dícséretet is kapott a Műszaki Egyetem Központi Könyvtárától. De bármennyire is lelkesek e fiatalok, a jóindulat még nem elegendő. Munkatervünkben szerepel a jövő tanévtől kezdve rövid gyakorlati könyvtártechnikai tanfolyam szervezése. Addig is gyakori instruálással segítjük munkájukat. Minden héten felkeressük egyik diákotthonunkat, főleg kölcsönzési időben, segítséget nyújtva a könyvet válogató diákoknak. A válogatás szó szerint értendő, ez az igényesség pozitív vonás diákjainknál. A Bartók Béla úti diákotthonban szabad polcra tették ki a könyveket biztató eredménnyel. Sikereink mellett hibák is mutatkoztak. Az első években kissé liberálisan kezeltük az elveszett könyveket. A diákotthonokat évenként átszervezték, az önkéntes könyvtárosok gyakran cserélődtek, ennek tulajdonítható, hogy a kiadott könyvek közül 211 kötet elveszett és behajthatatlannak bizonyult. E rossz tapasztalat után 1955 őszén bevezettük a szűrőpróbaszerű ellenőrzéssel egybekötött tanácsadást. Elsősorban neveléssel igyekszünk a könyvek megőrzésére, a lejáratú idő betartására diákjainkat rászoktatni. Egyes esetekben azonban — példa kedvéért — a szokásos kártérítésen kívül a DISZ figyelmét is felhívjuk a hanyag olvasóra.

*

A második ötéves tervünk irányelvei leszögezik, hogy a diákszallókat valóságos diákotthonokká kell fejleszteni, lényegesen megjavítva az ifjúság nevelésének és a tanulmányi munkának feltételeit. Ez új távlatot és lehetőséget nyit részünkre. A jövő tervei között szerepel a szak- és tankönyvek nagyobb kihasználásának, a forgási sebesség növelésének megvalósítása. Ezt megfelelő olvasótermek útján érjük el. Először a három nagy diákotthonban, majd fokozatosan a kisebbekben is a helybenolvasás bevezetését tervezzük. Az olvasómozgalom ki szélesítése állandó programpontunk. A diákkönyvtárosok munkáját a versenyszellem felkeltésével továbbfejlesztjük. Munkánk úttörő jellegéből következik, hogy nehézségeink megoldásában saját erőnkre vagyunk utalva. Szívesen kicserélnénk tapasztalatainkat, ha a többi egyetemi központi könyvtár is vállalna hasonló feladatokat. Módszereinkben még sok a javítani való, de egyet máris értünk: diákjaink érzik a könyvtárunkból sugárzó meleg szeretetet és élnek a művelődési lehetőségekkel, melyeket a diákotthoni könyvtárak nyújtanak.

Móra László

a Műszaki Egyetem
Központi Könyvtárának munkatársa